

Inga Bite zvērinātu advokātu biroja "CersJurkāns" juriste

Šodien Lasīšanai: 9 minūtes

Kas atļauts vasarā, nav atļauts ziemā?

FOTO: Evija Trifanova, LETA

Jau rudenī, līdz ar lēmuma pieņemšanu, publisko telpu sāka piepildīt diskusijas par to, ka Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības dome iecerējusi līdz šim noteikto iebraukšanas maksu pilsētā ne tikai paaugstināt, bet iekasēt visa gada garumā. Šomēnes savu vārdu ir teikusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kura pārrauga pašvaldību. Ir izdots ministra rīkojums, ar kuru tiek apturēti Jūrmalas valstspilsētas domes

saistošie noteikumi, kuri paredzēja būtiskās izmaiņas. Šobrīd tas nozīmē, ka kūrortpilsētā spēkā paliek līdzšinējā iebraukšanas kārtība. Bet kas tālāk?

ĪSUMĀ

Jautājums par nepieciešamību noteikt iebraukšanas maksu kādā pilsētas daļā ir aktuāls arī dažādās ar klimatneitralitāti saistītās diskusijās Rīgā.

Jūrmalā iebraukšanas maksa ir spēkā kopš 1996. gada. Līdz šim tiesās vairākkārt ir vērsušās personas, kurām soda nauda par iebraukšanas režīma pārkāpumu piemērota nesamērīgā daudzumā.

VARAM argumentē, ka maksas noteikšana par iebraukšanu Jūrmalā būtu uzskatāma kā nodeva par pašvaldības ielu lietošanu, kuru, kā izrādās, likums “Par autoceļiem” nemaz nepieļauj.

Vienlaikus likuma “Par nodokļiem un nodevām” 12. panta pirmās daļas 6. punkts paredz, ka pašvaldība ir tiesīga uzlikt pašvaldības nodevu par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonās.

Būtu loģiski apturēt jebkādas nodevas iekasēšanu par iebraukšanu Jūrmalā. Taču –, kas atļauts vasarā, nav atļauts ziemā un kas ir nelikumīgs februārī, izrādās likumīgs un pieļaujams aprīlī.

Jautājums par pašvaldības tiesībām iekasēt nodevu par iebraukšanu savā teritorijā, vērtējot no juridiskā aspekta, ir interesants, un noteikti būtu jārisina.

Ievadam

Pašlaik ir spēkā kārtība, kas paredz, ka no 1. aprīļa līdz 30. septembrim iebraukšanas maksa Jūrmalas pilsētā ir 2 eiro. Apelējot pie

klīmatneītrālītātes mērķiem, un, lai mazinātu tranzīta plūsmu cauri Jūrmalas pilsētai un veicinātu apvedceļa – Ventspils šosejas – izmantošanu, Jūrmalas valstspilsētas dome šī gada 30. septembrī nolēma iebraukšanas maksu paaugstināt līdz 3 eiro par vienu dienu, to piemērojot visu gadu. Šāds maksāšanas pienākums stātos spēkā no 2022. gada 1. aprīļa.

Ja persona iebrauc Jūrmalā, nesamaksājot prasīto nodevu, tiek piemērots sods. Turklāt nav nozīmes tam, vai pārkāpums ir bijis apzināts vai nejaušs. Nav nozīmes arī tam, ka personai nodeva nebūtu jāmaksā, jo tai pienāktos bezmaksas caurlaide, kas tehnisku iemeslu dēļ nav pilnībā noformēta. Soda piemērošanas un paziņošanas kārtība par iebraukšanas noteikumu pārkāpumiem Jūrmalā līdz šim ir bijusi nesamērīgi lēna iepretim operatīvajai pārkāpumu fiksācijai ar kamerām. Tā rezultātā, personām, pašām to neapzinoties, soda naudās bija iespējams “uzkrāt” pat vairākus tūkstošus eiro. Līdz šim tiesās vairākkārt ir vērsušās personas, kurām soda nauda par iebraukšanas režīma pārkāpumu piemērota nesamērīgā daudzumā, jo pašvaldībai paziņošana par pārkāpumu ir prasījusi vairākus mēnešus.

Līdz 2009. gada beigām iebraukšanas maksa bija noteikta arī par iebraukšanu Vecrīgā. 2009. gada nogalē Ministru kabinets pieņēma lēmumu atcelt savus noteikumus, tādējādi atceļot arī Rīgas domes tiesības iekasēt atbilstošo nodevu un noteikt tās apmēru. Tomēr jautājums par nepieciešamību noteikt iebraukšanas maksu kādā Rīgas pilsētas daļā joprojām ir aktuāls dažādās ar klīmatneītrālītāti saistītās diskusijās. Jūrmalā iebraukšanas maksa ir spēkā kopš 1996. gada.

Vai drīkst?

Iespēja nemaksāt vairāk nekā līdz šim vai vispār nemaksāt par iebraukšanu Jūrmalā, bez šaubām, iepriecinātu katru, kurš vēlas izmantot Jūrmalas kā kūrortpilsētas piedāvātās iespējas. Ministra rīkojumā izvērsti pamatots, kādēļ maksas noteikšana par iebraukšanu Jūrmalā būtu uzskatāma kā nodeva par pašvaldības ielu lietošanu, kuru, kā izrādās, [likums “Par autoceļiem”](#) nemaz nepieļauj.

Vienlaikus atbilstoši [likuma “Par nodokļiem un nodevām” 12. panta pirmās daļas 6. punktam](#) pašvaldība ir tiesīga uzlikt pašvaldības nodevu par transportlīdzekļu iebraukšanu īpaša režīma zonās. Šādas zonas nosakāmas pašvaldības teritorijas plānojumā, un nodevas apmēram jāatbilst pašvaldības paredzētajam nodrošinājumam.

Lasot ministra rīkojumu, jāsecina, ka, pēc viņa ieskatiem, nelikumīga ir ne tikai iebraukšanas maksas apmēra grozīšana un termiņa pagarināšana, bet arī līdzšinējā iebraukšanas maksas noteikšanas kārtība un apmērs. Tādējādi būtu loģiski apturēt jebkādas nodevas iekasēšanu par iebraukšanu Jūrmalā. Taču –, kas atļauts vasarā, nav atļauts ziemā un kas ir nelikumīgs februārī, izrādās likumīgs un pieļaujams aprīlī. Atbilstoši ministra rīkojumam nodevu par iebraukšanu Jūrmalā no aprīļa līdz septembrim drīkst iekasēt, bet no oktobra līdz martam – nedrīkst. Tāpat nodeva 2 eiro apmērā ir pieļaujama, bet 3 eiro apmērā – nav pieļaujama. Šie secinājumi, kas izriet no ministra rīkojuma, rada vairāk jautājumu nekā atbilžu.

Kas tālāk?

[Likuma “Par pašvaldībām” 49. pants](#) ministram dod tiesības ar motivētu rīkojumu apturēt nelikumīgu domes saistošo noteikumu darbību. Tas nozīmē, ka ministram rīkojumā ir jāpamato, kāpēc noteikumi ir nelikumīgi. Lietderības, pamatojuma trūkums vai kādi citi nejuridiski apsvērumi nevar

būt pamatā šāda veida rīkojuma izdošanai. Divu nedēļu laikā (pēc šāda rīkojuma saņemšanas) domes priekšsēdētājam jāsasauc domes ārkārtas sēde, kurā jālemj par nelikumīgo saistošo noteikumu atcelšanu vai par vēršanos ar pieteikumu Satversmes tiesā, sniedzot pamatojumu tam, kāpēc dome nepiekrīt ministra argumentiem. Šādu lēmumu Jūrmalas pilsētas dome pieņēma jau 23. decembrī.

Pašvaldības paskaidrojuma rakstā ieņēmumi, kas gūti no iebraukšanas nodevas, tiek pretnostatīti maksai par stāvvietu Jūrmalas pilsētā, kas šobrīd ir bezmaksas. Gadījumā, ja tiks atcelta iebraukšanas nodeva, maksa par stāvvietu varētu sasniegt pat 20 eiro dienā. Tādējādi tie, kuri savā automašīnā vēlēties aizbraukt uz Jūrmalu un pastaigāties, iespējams, būs spiesti kompensēt arī to pašvaldības ieņēmumu samazinājuma daļu, kas netiks iekasēta no caurbraucējiem.

Iebraukšanas maksa pašvaldībā, no vienas puses, ir izdevīgs pašvaldības budžeta papildināšanas veids. Tomēr, no otras puses, – ja šādi rīkotos visas pašvaldības, pārvietoties pa Latvijas ceļiem kļūtu nesamērīgi dārgi un apgrūtināši. Tādēļ ir saprotama vēlme nepieļaut esošās prakses paplašināšanu. Diemžēl ministra parakstītais rīkojums nedod skaidru atbildi, kādēļ vienā gadalaikā nodevas iekasēšana ir likumīga, bet citā – nelikumīga. Ministrs vairāk akcentē dažādus lietderības un nepieciešamības apsvērumus, kas šajā gadījumā robežojas ar ministra kompetences pārkāpumu, jo viņam ir tiesības uzraudzīt tikai pašvaldību darbības likumību, bet ne lietderību.

Jautājums par pašvaldības tiesībām iekasēt nodevu par iebraukšanu savā teritorijā, vērtējot no juridiskā aspekta, ir interesants, un noteikti būtu jārisina. Gala vārdu Satversmes tiesa, iespējams, teiks jau šogad. Tomēr jautājuma par iebraukšanas maksas tiesiskumu tikai atsevišķos gadalaikos risināšana rada līdzīgu sajūtu kā teicienā “kas atļauts Jupiteram, nav

atļauts vērsim”, ko šajā gadījumā iespējams pārfrāzēt kā “kas atļauts vasarā, nav atļauts ziemā”. Pašreizējais jautājuma risināšanas veids rada šaubas par to, vai sasniegtais rezultāts, kaut arī juridiski pareizs, tiešām būs labvēlīgs Jūrmalas iedzīvotājiem un viesiem.

TIESĪBU AKTI

© "LV portāla" saturu aizsargā autortiesības. [Izlasī par iespējām to izmantot!](#)

Pašvaldības

Ceļu satiksme

Satiksme

Autoceļi, ielas

Autosatiksme

Dome

Piesārņojums

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Jūrmalas pilsētas dome